

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt tirsdag den 25. april 2023

Sag 53/2022

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Claus Bonnez, beskikket)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Vestre Landsrets 6. afdeling den 21. april 2022 (S-0335-22).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Oliver Talevski, Kristian Korfits Nielsen, Jørgen Steen Sørensen og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at anklagemyndighedens anmodning om begrænsning af hans adgang til internettet ikke imødekommes.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

T blev anholdt den 16. december 2020 og fremstillet i grundlovsforhør i Retten i Aalborg den 17. december 2020, hvor han blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21, for forsøg på manddrab. Han blev varetægtsfængslet af hensyn til efterforskningen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3.

Den 15. april 2021 besluttede byretten, at T skulle anbringes i varetægtsurrogat på psykiatrisk afdeling, jf. retsplejelovens § 765, stk. 2.

Den 4. maj 2021 afsagde byretten kendelse om, at T fortsat skulle være anbragt i varetægts-surrogat på psykiatrisk afdeling, nu af hensyn til retshåndhævelsen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1.

Den 21. december 2021 blev politiet i forbindelse med afhøringen af et vidne bekendt med, at Ts playliste på YouTube var blevet opdateret den 19. december 2021.

Det fremgår af politiets rapport af 22. december 2021, at psykiatrisk afdeling på politiets forespørgsel havde oplyst, at T havde adgang til internettet via en iPad, som man ved personalet på daglig basis kunne reservere i en halv time. Personalet var bekendt med, at T benyttede tilbuddet med jævne mellemrum. Den 19. december 2021 havde T fået lov til at bruge iPad'en i lidt længere tid end normalt, idet han bl.a. havde set en finale i e-sport.

Den 22. december 2021 meddelte politiet psykiatrisk afdeling, at T skulle afskæres adgangen til at bruge internettet.

Den 29. december 2021 anmodede T om, at byretten ophævede politiets beslutning.

Den 5. januar 2022 afsagde byretten kendelse om, at T ikke måtte have ukontrolleret adgang til internettet, mens han var surrogatfængslet på psykiatrisk afdeling.

Ved byrettens dom af 3. februar 2022 blev T fundet skyldig i bl.a. forsøg på manddrab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21, ved fra tiden omkring 2015 til den 16. december 2020 at have planlagt at dræbe flere personer ved et eller flere skyderier på en eller flere bestemte skoler eller lignende institutioner i Østjylland og i den forbindelse at have foretaget en række handlinger som led i forberedelsen heraf. Forsøgshandlingerne bestod i at have skrevet et manifest og lavet adskillige videooptagelser med beskrivelse af sit ønske om at udføre et masseskyderi og sin planlægning af udførelsen heraf. De bestod endvidere i at have foretaget talrige søgninger og indhentet oplysninger på internettet om masseskyderier/skoleskyderier og gerningsmændene hertil, om forskellige skoler og uddannelsesinstitutioner, herunder oplysninger om ringetider, antal elever og undervisningsskemaer, og om skydevåben. Han blev endvidere

fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, ved den 27. marts 2020 at have medbragt en skarpladt pistol på et offentligt tilgængeligt sted.

T blev dømt til anbringelse på psykiatrisk afdeling uden længstetid for foranstaltningen, jf. straffelovens § 69 a, stk. 2, og længstetiden for ophold i institution blev fastsat til 5 år, jf. straffelovens § 69 a, stk. 1.

T meddelte den 7. februar 2022, at han ikke ønskede at anke dommen. Han anmodede samtidig om, at kontrollen med hans adgang til internettet ophørte.

Samme dag meddelte politiet psykiatrisk afdeling, at T måtte have adgang til internettet uden kontrol.

Ved brev af 14. februar 2022 meddelte T, at han ønskede at anke byrettens dom til frifindelse, subsidiært formildelse.

Den 18. februar 2022 anmodede anklagemyndigheden landsretten om at bestemme, at T igen ikke måtte have ukontrolleret adgang til internettet, mens han var surrogatfængslet på psykiatrisk afdeling, jf. retsplejelovens § 773.

Ved kendelse af 14. marts 2022 traf landsretten afgørelse om, at T fortsat skulle være varetægtsfængslet i surrogat på psykiatrisk afdeling, jf. retsplejelovens § 769, stk. 3, jf. § 762, stk. 2, nr. 1. Landsretten lagde herved vægt på lovovertrædelsernes karakter og grovhed.

Landsretten anmodede den 16. marts 2022 anklagemyndigheden om at oplyse, om politiet havde bestemt, at T ikke måtte have ukontrolleret adgang til internettet, idet dette var en forudsætning for landsrettens prøvelse, jf. retsplejelovens § 773.

Den 24. marts 2022 besluttede politiet igen, at T ikke måtte have ukontrolleret adgang til internettet, jf. retsplejelovens § 773 eller principperne i denne bestemmelse.

Den 21. april 2022 afsagde landsretten kendelse om, at T ikke måtte have ukontrolleret adgang til internettet. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”På baggrund af byrettens dom er der en særligt bestyrket mistanke om, at tiltalte er skyldig i blandt andet overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21, og § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3. Landsretten har ved kendelse af 14. marts 2022 under hensyn til lovovertrædelsernes karakter og grovhed bestemt, at hensynet til retshåndhævelsen derfor kræver, at tiltalte skal forblive varetægtsfængslet, jf. retsplejelovens § 769, stk. 3, jf. § 762, stk. 2, nr. 1. Varetægtsfængslingen skal ske i surrogat på psykiatrisk afdeling, jf. retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3, jf. stk. 1.

Det er ved dommen lagt til grund, at tiltalte ved planlægningen af lovovertrædelserne har foretaget utallige søgninger på internettet. Efter oplysninger i sagen har tiltalte en playliste på YouTube med mange videoer om blandt andet selvmord og skydevåben.

På denne baggrund og i øvrigt af de grunde, der er anført af anklagemyndigheden, og da det, der er anført af den beskikkede forsvarer, advokat Claus Bonne, ikke kan føre til et andet resultat, opretholdes anklagemyndighedens beslutning om, at tiltalte ikke må have ukontrolleret adgang til internettet under surrogatfængslingen på psykiatrisk afdeling, jf. retsplejelovens § 773 eller princippet i denne bestemmelse.”

Det fremgår af politiets rapport "Undersøgelse vedr. YouTube playliste" af 30. maj 2022 bl.a., at den omtalte playliste ligger frit tilgængeligt og kan ses af alle brugere, uanset om de er logget ind på YouTube via en konto.

Ts varetægtsfængsling i surrogat på psykiatrisk afdeling blev den 6. maj 2022 forlænget frem til dom i ankesagen, jf. retsplejelovens § 769, stk. 3, jf. § 762, stk. 2, nr. 1.

Den 18. januar 2023 afsagde landsretten dom i ankesagen, hvor T blev frifundet for forsøg på manddrab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21, og alene fundet skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1 og 3, ved den 27. marts 2020 at have medbragt en skarpladt pistol på et offentligt tilgængeligt sted. Han blev dømt til behandling på psykiatrisk afdeling med en længstetid for foranstaltningen på 5 år og en længstetid for ophold i institution på 1 år.

Anbringender

T har anført navnlig, at retsplejelovens § 773 ikke ses tidligere at være anvendt over for en person, der er varetægtsfængslet efter retsplejelovens § 762, stk. 2, eller til at begrænse adgangen til brug af internettet.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 2, blev ifølge forarbejderne indført, fordi det kan virke stødende på befolkningen, hvis en person, der forventes at blive dømt for en alvorlig

forbrydelse, kan færdes frit i det offentlige rum. Varetægtsfængsling får derved karakter af, at straffen foregribes.

Begrænsningen af hans adgang til internettet, mens han er varetægtsfængslet, foregriber ikke blot straffen, men pålægger yderligere begrænsninger alene af hensyn til retsfølelsen. Begrænsningen er ikke begrundet i hensyn til sagens gennemførelse, herunder for eksempel kolusion.

Det er svært at se, hvordan det vil støde retsfølelsen, hvis han under varetægtsfængslingen er underlagt de samme begrænsninger, som han vil være, hvis han bliver dømt.

Hans forhold under varetægtsfængslingen bør således ikke være mere restriktive end under en eventuel efterfølgende afsoning.

Årsagen til, at hans adgang til internettet på ny er blevet begrænset, synes alene at være, at han valgte at anke dommen. Hvis han frafalder anken, vil begrænsningen ophøre. Begrænsningen er derfor egnet til at motivere ham til at frafalde anken.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at retsplejelovens § 773 om eventuelle begrænsninger i en arrestants rettigheder henviser til ”varetægtsfængslingens øjemed”, og at bestemmelsen kan anvendes til at begrænse rettighederne for en person, der er varetægtsfængslet af hensyn til retshåndhævelsen efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1.

I byretten blev T dømt for at have planlagt skoleskyderier samt købt våben til brug herfor. Han har anvendt internettet til både at søge inspiration og forberede denne forbrydelse. Det vil derfor kunne støde retsfølelsen, hvis han har ukontrolleret adgang til bl.a. sin playliste på YouTube, der indeholder videoer om bl.a. selvmord og skydevåben, samt til de fora på internettet, hvor han søgte inspiration om skoleskyderier.

Da T er varetægtsfængslet af hensyn til retshåndhævelsen, er en begrænsning i hans anvendelse af internettet således en naturlig følge, når dette sammenholdes med karakteren af de forhold, som han er sigtet for, og varetægtsfængslingens øjemed.

Det er normalt, at en person, der er varetægtsfængslet, er underlagt flere begrænsninger end under en eventuel afsoning.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår for Højesteret, om det var med rette, at landsretten ved kendelse af 21. april 2022 opretholdt politiets beslutning af 24. marts 2022 om at afskære T fra at have ukontrolleret adgang til internettet, mens han var varetægtsfængslet i surrogat på psykiatrisk afdeling.

Efter retsplejelovens § 771 kan politiet af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed begrænse en varetægtsarrestants adgang til at modtage besøg. Retsplejelovens § 772 angår en varetægtsarrestants ret til at modtage og afsende breve og politiets adgang til at foretage begrænsninger i denne ret.

Det følger af retsplejelovens § 773, at politiet af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed kan bestemme, at der skal foretages andre begrænsninger i en varetægtsarrestants rettigheder.

Bestemmelsen i § 773 finder ligesom § 771 og § 772 også anvendelse på personer, der er anbragt på en institution, f.eks. en psykiatrisk afdeling, i henhold til retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3 (varetægtssurrogat).

T var varetægtsfængslet i surrogat på en psykiatrisk afdeling af hensyn til retshåndhævelsen efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1. Fængslingen var begrundet med karakteren og grovheden af de lovovertrædelser, som han var dømt for ved Retten i Aalborgs dom af 3. februar 2022. Han var ved dommen fundet skyldig i bl.a. forsøg på manddrab ved at have planlagt at dræbe flere personer ved et eller flere skyderier på skoler eller lignende institutioner. I dommen lagde byretten til grund, at han som led i forberedelsen heraf bl.a. havde skrevet et manifest og lavet adskillige videooptagelser med beskrivelse af sit ønske om at udføre et masseskyderi og sin planlægning af udførelsen heraf. Han havde endvidere foretaget talrige søgninger og indhentet oplysninger på internettet om masseskyderier/skoleskyderier og gerningsmændene hertil, om forskellige skoler og uddannelsesinstitutioner og om skydevåben.

På den baggrund finder Højesteret, at det må anses for stridende mod retsfølelsen – og dermed varetægtsfængslingens retshåndhævelsesformål, jf. retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1 – hvis T

havde fri adgang til at færdes på internettet, mens han var surrogatfængslet på psykiatrisk afdeling. Højesteret finder derfor, at det var med rette, at landsretten opretholdt politiets beslutning om at afskære T fra at have ukontrolleret adgang til internettet under surrogatfængslingen på psykiatrisk afdeling.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.